

11. *Стерчо П.* Карпато-Українська держава: До історії визвольної боротьби карпатських українців у 1919—1939 роках / П. Стерчо. — Львів, 1994. — С. 92.
12. Український націоналізм // Нація. — 1939. — Ч. 1.
13. *Штефан А.* За правду і волю. Спомини і дещо з історії Карпатської України / А. Штефан. — Торонто, 1981. — Кн. 2. — С. 189.

Валентина Передирій

«ЛІТЕРАТУРА І МИСТЕЦТВО» (1940—1941 рр.): СТАНОВЛЕННЯ ЖУРНАЛУ РАДЯНСЬКОГО ПЕРІОДУ

Досліджено історію журналу «Література і мистецтво», особливості його структури і тематики публікацій. Проаналізовано зміст видання, що пропагувало радянську ідеологію; визначено прояви регіональної специфіки при виборі тематики й оформлення публікацій.

Ключові слова: «Література і мистецтво», історія, структура, тематика, ідеологія, публікації, регіональна специфіка.

Исследовано историю журнала «Литература и искусство», особенности его структуры и тематику публикаций. Проанализировано содержание издания, пропагандирующего советскую идеологию; определено проявление региональной специфики при выборе тематики и оформления публикаций.

Ключевые слова: «Литература и искусство», история, структура, тематика, идеология, публикации, региональная специфика.

History of magazine «Literature and Art», peculiarities of its structure and theme of publications is examined. Content of publication that propagandized Soviet ideology are analyzed; features of regional peculiarity in decision of theme and issuance of publications were determined.

Key words: «Literature and Art», history, structure, theme, ideology, publications, regional specific.

Видання «Література і мистецтво» стало першим літературно-мистецьким журналом, що почав виходити у Львові після приєднання західноукраїнських земель до радянської України. У тематиці його публікацій помітно відгомін воєнних подій, якими супроводжувалася кардинальна зміна соціально-політичного устрою, але вже чітко звучить думка про схвалення дій нової влади, висловлюються

надії на зростання добробуту, розвиток культурного життя у регіоні. Журнал цікавий тим, що дозволяє простежити пропагування на сторінках видання соціалістичних ідей у початковий період становлення радянської влади в регіоні, наростання нових тенденцій у літературних публікаціях та критиці. Тож ставимо завдання прослідкувати розвиток видання «Література і мистецтво», висвітлюючи особливості його структури і тематично-проблемні напрями публікацій. Це дозволить виявити специфіку подання нової тематики на сторінках журналу, а також дасть матеріал для подальших досліджень історії львівських літературно-мистецьких видань.

Журнал згадується в Українській Радянській Енциклопедії та Українській Літературній Енциклопедії* [10; 12]. Про нього на сторінках «Жовтня» опублікував статтю О. Дея, який проаналізував публікації видання за основними розділами змісту, звернув увагу на його художнє оформлення [3]. Дослідник підкреслив, що від «Літератури і мистецтва» починається багате родовідне дерево літературно-мистецьких журналів та альманахів у західних областях Радянської України і що «безпосередніми продовжувачами видання стали «Радянський Львів» та «Жовтень» [3, с. 144]. Оскільки стаття О. Дея написана з позицій радянської критики, запропоновані ним оцінки публікацій журналу зберегли вартість хіба що для дослідження історії тоталітарної культури. Цікаво, що на час опублікування статті О. Дея (1961) перераховані ним львівські літературно-мистецькі журнали були представлені у першому виданні Української Радянської Енциклопедії як одне видання [11] і ця інформація була повторена у другому випуску Енциклопедії [12, т. 4, с. 137]. 1964 р. редакція «Жовтня» на сторінках видання повідомила, що журнал був заснований 1940 р., і припинила відлік річників, започаткований 1951 р. Сьогодні ця ситуація виглядає двозначною, і аналіз її викликає думку про ймовірність підтасування однотипних журналів під одне видання з метою коректувати історію західноукраїнської преси з політичних міркувань. Версія почергової зміни назви одного львівського журналу не виглядає вмотивовано [7], а подання достовірних відомостей для укладання бібліографічних описів є на часі. Тож

* В Українській Літературній Енциклопедії період видання журналу «Література і мистецтво» помилково зазначений: 1940—1945.

певну інформацію для розв'язання цього питання може дати дослідження журналів «Література і мистецтво» та «Радянський Львів».

Журнал «Література і мистецтво» виходив як видання Львівської організації Спілки радянських письменників України. Перше число побачило світ у вересні 1940 р. — останнім став травневий номер за 1941 р. На початок німецько-радянської війни відбулося тільки становлення журналу: були визначені структура видання та її тематична наповненість, сформувалося коло постійних авторів. Усього вийшло дев'ять номерів форматом 60×92 см й обсягом 48—60 сторінок. Загальний обсяг «Літератури і мистецтва» становив 458 сторінок. Перегляд номерів журналу засвідчив, що це було змістовне видання, з продуманою структурою та виразним художнім оформленням.

«Література і мистецтво» почала виходити через рік після утвердження на західноукраїнських землях радянської влади. На цей час, очевидно, письменники, що ввійшли до складу редакції нового видання, уже визначилися щодо місця преси у новій державній структурі. Програмні завдання журналу представлено у редакційному матеріалі п. н. «Щасливої дороги» (1940. — № 1. — С. 3—4). Показово, що вся передовиця має яскраво виражений політичний характер і прославляє «визволення», принесене на західноукраїнські землі у вересні 1939 р. радянськими військами. Ця публікація займає дві сторінки, і тільки у передостанньому абзаці редакція сформулювала завдання видання: «Журнал повинен стати трибуною, навколо якої будуть концентруватися літературно-мистецькі сили Львова і сусідніх областей. Журнал друкуватиме новели і поезії, художні нариси і критичні статті українських, польських, єврейських і інших письменників... Одночасно журнал повинен виховувати нові молоді кадри радянських літераторів і митців...» [13]. Отже, видання мало регіональну спрямованість, редакція окреслила жанровий діапазон його публікацій, наголосила інтернаціональний принцип добору кола авторів, планувала організаційні та виховні завдання.

Враховуючи багатонаціональний склад населення Львова, акцентування інтернаціонального принципу могло принести популярність новій владі, і ним, очевидно, керувалися можновладці при формуванні складу редакційної колегії видання. Керівництво журналом

Спілка радянських письменників України доручила вихідцю із Чернігівщини, досвідченому письменнику-комуністу, відповідальному секретарю Львівської організації СРПУ Олексі Десняку [2]. До складу редколегії увійшли західноукраїнські літератори С. Тудор і П. Карманський [6], польські письменниці В. Василевська [5] й Е. Шемплінська. Перегляд змісту журналу засвідчує, що серед авторів видання були й інші відомі львівські письменники, літературознавці й мистецтвознавці, які прийняли новий устрій і почали активно працювати під його гаслами. Якщо спробувати оцінити їх ставлення до радянської влади в перші роки її утвердження, то варто відзначити, що радянофільство мало історичне коріння у суспільно-політичному житті Західної України, пройшовши кілька стадій наростання та спадів [9], і ці віяння впливали на формування громадської думки, а також світогляду конкретних особистостей.

Зміст журналу становили твори художньої літератури, статті з питань літературознавства, літературна критика, літературно-мистецька та політична хроніка. Від першого номера за 1940 р. велася постійна рубрика «Літературно-мистецька хроніка», від другого номера за 1941 р. був запроваджений розділ «Бібліографія», в якому друкувалися рецензії. З 1941 р. функціонувала рубрика «Дружні шаржі», автором малюнків якої був Л. Сенишин, гумористичні тексти до них писав Т. Курпіта. Журнал видавався на хорошому поліграфічному рівні і, як на той час, був багато і добірно ілюстрований.

Варто підкреслити, що журнал не був переобтяжений офіційними матеріалами і за роки його існування тут були надруковані згадана стаття «Щасливої дороги», указ Президії Верховної Ради УРСР (1940. — № 2. — С. 3), кореспонденція «Свято радянського мистецтва» про присудження Сталінських премій українським літераторам (1941. — № 4. — С. 3—4) та ще кілька матеріалів ідеологічного спрямування. У різноплановому змісті журналу з позицій сьогодення ці публікації сприймаються як щось випадкове і другорядне, натомість художні твори, науково-популярні й інформаційні матеріали, написані майстрами пера, відредаговані вправною рукою фахівців, привертають увагу цікавим змістом і художньою формою.

Випуски, як правило, відкривали публікації поезій. Показовою для надрукованих у виданні художніх творів є колективна поема «Щасливий рік», представлена на сторінках видання фрагментами

(1940. — № 1). Цей твір О. Дей назвав «першим художнім втіленням ідейного та естетичного кредо журналу» [3, с. 145], хоча, на нашу думку, ця явно завищена оцінка поеми продиктована винятково «потребою моменту», а зміст журналу розвинувся у значно багатшу ідейно-естетичну концепцію. У створенні поеми взяли участь 15 поетів, серед них — А. Важик, П. Карманський, Ю. Путрамент, Я. Цурковський, Е. Шемплінська, Ю. Шкрумеляк та ін. Як ідея «колективного творення» поеми, так і зміст її та художні образи сьогодні сприймаються як надумані. За сюжетом поема є своєрідним літописом Західноукраїнського регіону з акцентами на драматичних подіях періоду давньої історії, виступах робітників у 1920 і 1936 рр., ідеєю — возвеличування приєднання західноукраїнських земель до радянської України. Героїчна тематика і патетична спрямованість поеми відповідають стилю газетних текстів СРСР 20—30-х рр., який з огляду на домінуючу гостроту висловлювань Б. Пятиник визначив умовно як «героїчний» [8].

У подібному плані написано опубліковані на сторінках журналу вірші громадянського та патріотичного звучання, ліричний герой яких висловлює емоційне сприйняття події утвердження на західноукраїнських землях радянської влади. Авторами віршів були поети старшого і молодшого покоління, зокрема П. Карманський, Я. Кондра, Т. Курпіта, М. Мельник, Б. Нижанківський, Л. Пастернак, В. Пачовський, Ю. Шкрумеляк та ін. У їхніх творах помітною є орієнтація на метод соціалістичного реалізму з використанням у художньому відтворенні дійсності засобів монументалізму та символіки [4]. Разом з тим спостерігається збіднення палітри художніх засобів через вживання поетами мовних штампів, що негативно оцінювалося критиками ще у роки видання журналу «Література і мистецтво» [1]. Сучасні дослідники, аналізуючи розвиток ЗМІ як цілісний процес, простежують наростання вживання мовних штампів, зокрема «фраз закликів», що, переходячи з тексту в текст, з номера в номер, стають звичними для авторів і читачів. Цей засіб історички визначають як форму сугестії, якою послуговувалася тоталітарна пропаганда [8, с. 100]. У заголовках «Літератури і мистецтва», наприклад, часто вживаються слова на означення емоцій радості: «Вірш про щастя» Л. Пастернака, «Щасливої дороги», «Щасливий рік» та ін. Отже, досліджуючи художні матеріали «Літератури і

мистецтва», можна стверджувати, що редакція та автори журналу переймали стиль публікацій періодики СРСР попереднього десятиріччя і таким чином відбувалося «підтягування» західноукраїнського видання до рівня радянської культури.

Частина опублікованих віршів — це переклади з польської, німецької, російської мов, причому 1940 р. кількість автентичних і перекладених поезій була майже однаковою, а 1941 р. переклади становили третину поетичної сторінки випусків. До ювілеїв класиків іноземних літератур Г. Гейне, М. Лермонтова і А. Міцкевича були надруковані переклади їх творів. Активно працювали на терені перекладу М. Мельник, М. Рудницький, О. Тарновський, Ю. Шкрумеляк та інші автори журналу.

Проза в журналі представлена творами малих жанрів — оповіданнями і новелами. Цікавим є факт, що 1940 р. майже всі опубліковані в журналі твори художньої прози були написані українською мовою, 1941 р. половину оповідань становили переклади, переважно з польської мови. Тематика більшої частини цих творів стосувалася подій 1939 р. і розкривала трагізм війни, відтворюючи картини національного і соціального гноблення українців у Польській державі. Серед творів воєнної тематики художнім рівнем і цікавим сюжетом вирізняються оповідання Е. Шемплінської «Прощання з сином» (1940. — № 1. — С. 14—17), Ю. Путрамента «Вовк прямує до лігва» (1940. — № 3. — С. 7—15), З. Соболевського «Мобілізація» (1941. — № 2. — С. 25—29), А. Рудницького «Ніч» (1941. — № 3. — С. 22—24). Соціальні зміни у тогочасному суспільстві автори журналу передавали здебільшого через відтворення емоційного стану героїв, які, проходячи через побутові колізії, розкривалися у своїх найвищих духовних пориваннях. Це, зокрема, твори, опубліковані у № 2 за 1940 р. (І. Вільде «Орися» (с. 23—24), В. Слободник «Яблука» (с. 25—26). У 1941 р. журнал почав друкувати оповідання, написані до відзначення державних свят та історичних подій (Дня Червоної армії, 8 Березня, річниця квітневих подій 1936 р. у Львові). Очевидно, задана радянська тематика була незвичною для авторів та редакторів журналу, оскільки ці твори написані переважно на невисокому художньому рівні, характери героїв окреслені схематично. Надруковані на сторінках журналу прозові твори мають різну художньо-естетичну та пізнавальну вартість, на сьогодні ці публі-

кації важливі як джерело дослідження процесу становлення нової тематики в західноукраїнській літературі початку 40-х рр. ХХ ст.

Змістовними були опубліковані на сторінках журналу матеріали на літературознавчі теми. Низкою публікацій спричинився журнал до розвитку франкознавства, започаткувавши дослідження його художньої та наукової спадщини, громадсько-політичної діяльності. Пам'яті поета був присвячений 5-й номер видання за 1941 р., в якому представлено не опубліковані раніше поезії І. Франка, спогади про нього та розвідки про його твори. У ювілейному номері опубліковано вірші «Ще не пропало» та «Привіт», спогади про поета його молодшої сучасниці Уляни Кравченко, розвідки М. Гудзовича «Франко-шекспіролог», В. Щурата «Іван Франко в боротьбі за український правопис», Д. Лукіяновича «Нові рядки про Івана Франка». Важливою є стаття М. Деркач «Серед блокнотів і записок Івана Франка», в якій вона систематизує і подає докладний опис архіву письменника (праця дослідниці не втратила наукової цінності і сьогодні). Значна частина літературознавчих статей про І. Франка вводила в науковий обіг маловідомі на той час або й зовсім невідомі архівні матеріали, таким чином розширюючи базу франкознавчих досліджень.

На сторінках часопису порушувалися питання дослідження творчої спадщини українських письменників-класиків. Серед важливіших публікацій — стаття М. Рудницького «Твори Шевченка англійською, італійською і французькою мовами», в якій проаналізовано недоліки передання думок та художніх образів Т. Шевченка в перекладах західноєвропейськими мовами (1941. — № 2. — С. 51—52). М. Деркач уперше опублікувала тут вірш Лесі Українки «Угорі так ясно», виявлений у фондах відділу рукописів філіалу Бібліотеки АН УРСР (1941. — № 2. — С. 36—40). Її біографічний нарис про Лесю Українку привертає увагу змістовністю, скрупульозним ставленням до фактів, використанням епістолярної спадщини письменниці. Помітною є увага редакції журналу до матеріалів про життя і творчість західноукраїнських письменників. Варто нагадати, що на той час дослідники вперше мали можливість ознайомитися з особовими фондами архівів та бібліотек, сформованих із рукописної та друкованої спадщини письменників старшого покоління, записати спогади їх сучасників. Вони представили ці матеріали у

надрукованих на сторінках «Літератури і мистецтва» розвідках про О. Кобилянську, Леся Мартовича, В. Стефаника, Ю. Федьковича, Марка Черемшину, які не втратили на сьогодні наукової цінності. Серед опублікованих матеріалів — розвідка про В. Стефаника К. Студинського, написана на основі листів письменника, знайдених серед особистих документів О. Маковея, спогади М. Рудницького «Василь Стефаник про себе» (1940. — № 2. — С. 36—40).

Розширенню світогляду читачів сприяли публікації про класиків зарубіжної літератури. Цікавою добіркою матеріалів відзначила редакція 85-річчя з дня смерті А. Міцкевича (1940. — № 3). Серед них — поезії поета в перекладах Б. Левіна, М. Мельника, М. Рудницького, Ю. Шкрумеляка, а також присвячені пам'яті А. Міцкевича вірші П. Карманського та Т. Курпіти. Цінний літературно-критичний нарис опублікував у номері Т. Бой-Желенський, в якому подав аналіз етапів розвитку творчості поета; на противагу цій публікації нарис Ю. Борейші «Міцкевич, як він є», надрукований поруч, написаний схематично і відверто політизовано.

Критика в журналі «Література і мистецтво» впродовж недовгого періоду існування не набула розвитку. Перші рецензії на сторінках журналу, надруковані п. н. «Весна прилинула», належали перу відомого критика М. Рудницького і стосувалися збірок молодих львівських письменників І. Керницького і В. Ткачука (1940. — № 4. — С. 49—51). Розділ «Бібліографія», введений у зміст видання 1941 р., займав у номері чотири-п'ять сторінок і містив рецензії. Авторами рецензій були переважно львівські письменники, які відгукувались на твори своїх колег, оскільки професійних критиків на той час було небагато. Плідно працювали на терені літературної критики М. Рудницький, який вдало поєднував свій професіоналізм з вимогами нового напрямку в літературі, та О. Гаврилюк, Я. Галан, П. Козланюк, Д. Лукіянович, В. Шаян; серед рецензованих книг була проза В. Василевської, С. Тудора, поезії А. Волощак, О. Гаврилюка, П. Карманського, Уляни Кравченко, Ю. Шкрумеляка.

Перегляд опублікованих рецензій дозволив виявити, що у зазначений період письменники активно займалися перекладацькою роботою. Наприклад, 1940 р. Укрнацменвидав видав збірку перекладів поезій В. Маяковського, здійснених польськими письменниками (Шіпер Е. Маяковський польською мовою. — 1941. — № 1. —

С. 44—45). Широке коло письменників, що проживали тоді на західноукраїнських землях, долучилися до збірки перекладів поезій П. Тичини, виданої до 30-річчя його літературної діяльності (Рудницький М. Тичина польською мовою. — 1941. — № 2. — С. 51—52). Автор рецензії, аналізуючи труднощі перекладу своєрідного художнього стилю П. Тичини, високо оцінив естетичний рівень його вірша. Рецензенти журналу звертали увагу читачів на видання науково-пізнавального плану, що стосувалися історії культури регіону (Лукіянович Д. М. Коцюбинський і Західна Україна. — 1941. — № 1. — С. 53—54). Рецензія відомого літературознавця на збірник матеріалів, виданий музеєм М. Коцюбинського в Чернівцях, вартісна на сьогодні докладним аналізом праці та зауваженнями вченого. Першу книгу польського літературно-громадського журналу «Нові обрії», що почав виходити у Москві, прорецензував П. Козланюк (1941. — № 3. — С. 47), подавши також список важливіших публікацій випуску, який на сьогодні, очевидно, став рідкісним виданням. Загалом, опубліковані на сторінках журналу рецензії були позитивними, хоча у деяких авторів вони перетворювались у публіцистичні виступи, що пропагували засади радянської ідеології. Однак і в таких публікаціях рецензенти звертали увагу на художній рівень творів, підмічаючи такі засоби творення літературних образів, які в наступні роки розвинулися і стали визначати стиль радянської літератури (Гаврилюк О. На шляху змагань. — 1941. — № 2. — С. 54—55).

У змісті журналу помітна увага приділялася висвітленню розвитку мистецтва. Вже у першому числі видання діючий голова Оргкомітету художників Львова М. Дмитерко виступив із статтю «Блискучі творчі перспективи», в якій розповів про можливості, що відкриває перед митцями нова влада (1940. — № 1. — С. 27—29). Пропагувалися творчі успіхи оперного театру (Барвінський В. Радянська опера у Львові. — 1940. — № 2. — С. 41, Людкевич С. Балет «Дон Кіхот» у Львівському державному театрі опери та балету. — 1940. — № 3. — С. 55), робота польського драматичного театру (Дан О. Творчі підсумки. — 1941. — № 2. — С. 44—46), були надруковані фотографії сцен драматичних вистав. Про архітектурні пам'ятки Львова писали І. Крип'якевич (1941. — № 3. — С. 41—43), О. Касьянов (1941. — № 5. — С. 51—53). Кілька публікацій було пов'язано із творчістю львівського художника І. Труша.

На сторінках журналу опубліковано спогади І. Труша «Творчий шлях художника» (1940. — № 2. — С. 43—46), редакційне повідомлення про смерть художника (1941. — № 3. — С. 51), біографічний нарис М. Голубця про художника та репродукції його картин (1941. — № 4. — С. 48—52).

Рубрика «Літературно-мистецька хроніка» була запроваджена з першого числа журналу, велася постійно, займаючи переважно дві сторінки. Вона ознайомлювала читачів з подіями культурно-мистецького життя Львова й області, а також найбільш важливими мистецькими новинами з Києва. Систематично повідомлялося про поточну діяльність Львівської письменницької організації та місцевого відділення Спілки композиторів, культурно-масові заходи, що проводились у музеях, навчальних закладах, бібліотеках. Друкувалася інформація про видання творів західноукраїнських письменників у видавництвах «Радянський письменник» та Укрдержнацменвидав, нові літературні журнали, «вузівські» серійні видання. Інтенсивне культурно-мистецьке життя відображали повідомлення про постановки нових п'єс в українському, польському та єврейському театрах, гастролі театральних труп з інших міст, виставки творів образотворчого мистецтва. У полі зору редакції було будівництво кінотеатрів, клубів, будинків культури, шкіл. Журнал інформував про присудження державних нагород за працю у галузях літератури і мистецтва. Можна підсумувати, що видання друкувало широку інформацію про культурно-мистецькі події, представляючи їх як досягнення нової соціалістичної системи.

Винесення у назву журналу теми мистецтва передбачало також дотримання певних критеріїв у зовнішньому вигляді випусків. Перегляд річників виявив, що оформлення видання було скромним, але продуманим, із використанням різних засобів увиразнення. Обкладинки номерів прикрашали фотографії культурно-історичних пам'яток Львова, репродукції творів образотворчого мистецтва тощо. Публікації оформляли відомі ще з міжвоєнного періоду художники І. Іванець та Л. Сенишин та митці, розквіт творчості яких припадає на наступні десятиріччя, — Я. Возницький, О. Ліщинський, В. Манастирський, Ф. Парецький. Ілюстрації до оповідань виконані художниками розкуто, у спрощеній манері — очевидно, у розрахунок на масового читача; публікації розмежовують художньо невибагливі

заставки, а також подекуди запозичені оздоблення видань міжвоєнного періоду, наприклад експресивне зображення вершника з оголеною шаблею авторства І. Іванця з «Літопису Червоної Калини» (1929—1939).

Важливим елементом оформлення журналу були фотографії, виконані Ю. Дорошем, Д. Нусбаумом, К. Рапопортом, Я. Савкою та ін. Це передовсім майстерно зняті пейзажі, історичні пам'ятки та вулиці Львова, величні карпатські краєвиди. Фотографи представили на сторінках журналу монохромні репродукції картин, що зберігаються у Львівській картинній галереї (твори А. Гротгера, Ю. Коссака, Ф. Красицького, Я. Матейка, О. Новаківського та інших художників). Регіонального колориту надавали виданню репродукції експонатів Львівського музею художнього промислу: орнаменти гуцульських килимів, ужиткової та декоративної кераміки, декоративних елементів національного одягу.

Вартісними є надруковані у журналі фотопортрети визначних діячів української літератури та мистецтва кінця XIX — початку XX ст. Деякі з них є датованими, що надає їм цінності історичних документів. Серед надрукованих матеріалів — фотопортрети: І. Франка — 1875 р. (1941. — № 1. — С. 36) і 1900 р. (1941. — № 5. — С. 27), фото Уляни Кравченко з 1892 р. (1940. — № 3. — С. 33), І. Труша — 1900 р. (1940. — № 3. — С. 43), В. Стефаніка на відкритті пам'ятника І. Франку (1940. — № 4. — С. 29), В. Стефаніка і Леся Мартовича — 1897 р. (1941. — № 1. — С. 40), Марка Черемшини — 1926 р. (1941. — № 4. — С. 40), І. Франка, М. Коцюбинського, В. Гнатюка — 1905 р. (1941. — № 5. — С. 23, а також рідко репродукована світлина О. Кобилянської з її молодих років (1940. — № 3. — С. 49), фотопортрет І. Франка з дружиною (1941. — № 5. — С. 47). Кілька світлин є унікальними для дослідження розвитку музичної культури міста — це вміщені у № 2 за 1941 р. репродукція фотографії композиторів В. Барвінського, С. Людкевича, П. Козицького (с. 47) та групове фото музикантів з 1887 р. (с. 50).

Частина надрукованих у журналі фотографій на сьогодні є вартісними для дослідження розвитку культури західноукраїнського регіону передвоєнного періоду. Серед них — групове фото львівських письменників біля пам'ятника Т. Шевченку у Києві (1941. —

№ 3. — С. 29), сцени з вистав Львівського оперного театру, польського та єврейського драматичних театрів, світлини учасників місцевих гуртків художньої самодіяльності тощо.

Таким чином, перегляд публікацій журналу «Література і мистецтво» вказує на те, що зміст видання підпорядковувався пропаганді ідеології радянського суспільства. В офіційних матеріалах з питань культури, в літературній критиці цілеспрямовано популяризувався метод соціалістичного реалізму, і використання деяких його елементів можна простежити в опублікованих на сторінках журналу творах художньої літератури. Однак, поруч з тим, журнал зберігав регіональні зацікавлення, що проявлялося у доборі тематики художніх творів, літературознавчих і мистецтвознавчих статей, у художньому оформленні випусків та інших проявах.

1. *Гаврилюк О.* На шляху змагань / О. Гаврилюк // Література і мистецтво. — 1941. — № 2. — С. 55.
2. *Грицай М. С.* Олекса Десняк : літ.-крит. нарис / М. С. Грицай. — К. : Рад. письменник, 1984. — 175 с.
3. *Дей О.* Перший радянський журнал возз'єданого краю / О. Дей // Жовтень. — 1961. — № 7. — С. 144—152.
4. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. — Чернівці : Золоті литаври, 2001. — С. 538—540.
5. *Лещенко М. П.* Ванда Василевська : нарис життя і творчості / М. П. Лещенко. — К. : Дніпро, 1986. — 15 с.
6. *Ляшкевич П.* Петро Карманський : нарис життя і творчості / П. Ляшкевич. — Львів, 1998. — 71 с.
7. *Передирій В.* Львівський журнал «Жовтень» (1951—1989): історія, структура, автори / Валентина Передирій // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. — Львів, 2008. — Вип. 1(16). — С. 60—62.
8. *Потятиник Б.* Медіа: Ключі до розуміння / Б. Потятиник. — Львів: ПАІС, 2004. — С. 96. — (Сер.: Медіакритика).
9. *Соляр І. Я.* Радянофільство у Західній Україні (1920-ті рр.) / І. Я. Соляр // Український історичний журнал. — 2009. — № 1. — С. 65.
10. Українська Літературна Енциклопедія. — К., 1995. — Т. 3. — С. 196.
11. Українська Радянська Енциклопедія. — К., [1961]. — Т. 5. — С. 89—90.
12. Українська Радянська Енциклопедія. — Вид. 2-ге. — К., 1981. — Т. 6. — С. 196.
13. Щасливої дороги // Література і мистецтво. — 1940. — № 1. — С. 4.